

สอนให้ลูกรู้จักแก้ปัญหาช่วยพัฒนาความฉลาด/ดร.แพง ชินพงศ์

โดย ASTVผู้จัดการออนไลน์ 22 กรกฎาคม 2553 06:29 น.

ความสามารถในการแก้ไขปัญหา เป็นความฉลาดด้านหนึ่งของมนุษย์ (Adversity Quotient – AQ) เพราะการแก้ไขปัญหาคือความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค ความอดทนต่อความยากลำบากโดยไม่ท้อแท้ ซึ่งหากผู้ใดก็ตามที่สามารถฝ่าฟันปัญหาต่างๆ ไปได้ ก็จะมีความราบรื่นและเกิดความมั่นคงในการดำเนินชีวิต รวมทั้งใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้ ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่คุณพ่อคุณแม่สมัยนี้บางคนมักจะมีความคิดว่าหากเลี้ยงลูกให้เขา

สามารถเอาตัวรอดอยู่ได้ในสังคมทุกวันนี้ก็เพียงพอแล้ว เพราะนั่นหมายถึงการที่ลูกจะสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้ทางหนึ่งนั่นเอง

เด็กที่มีความสามารถหรือมีความฉลาดในการแก้ปัญหา มีลักษณะดังนี้

1. เป็นคนเข้าใจปัญหา ไม่กลัวที่จะต้องเผชิญกับอุปสรรคปัญหาใด แต่มองว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ต้องผ่านไปให้ได้ ซึ่งเด็กลักษณะนี้มักจะเป็นคนที่มีความมั่นใจในตัวเองมากและมีจิตใจที่เข้มแข็ง เพราะเมื่อเขาพบเจออุปสรรคเขาจะพยายามที่จะหาทางแก้ไข แม้ครั้งแรกยังไม่แก้ไขไม่ได้แต่ก็จะไม่ท้อถอย เขาจะพยายามจนกว่าจะสามารถแก้ปัญหานั้นได้ และแม้จะแก้ปัญหานั้นได้แล้วก็จะยังคงทบทวนวิธีการแก้ปัญหานั้นต่อไปเพื่อปรับปรุงวิธีการที่ยังมีข้อบกพร่องอยู่

2. เป็นคนมองโลกในแง่ดี เด็กที่ได้รับการฝึกฝนให้เรียนรู้การแก้ไขปัญหา มักเชื่อว่าปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้ โดยไม่ได้มองโลกในแง่ร้ายว่าตนโชคไม่ดีไม่มีวาสนาถึงเจอแต่อุปสรรคเจอแต่ปัญหาตลอด แต่มักจะเชื่อว่าอุปสรรคปัญหาคือสิ่งท้าทายและเป็นสีสันของชีวิตอย่างหนึ่ง ซึ่งเขาสามารถยอมรับและสนุกสนานกับการหาทางออกของปัญหาได้ และเมื่อทำได้เขาจะเกิดความภาคภูมิใจในตัวเองอย่างมากด้วย

3. เป็นคนที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีและแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม เพราะลูกจะเรียนรู้ว่าการใช้อารมณ์จะไม่สามารถนำไปสู่หนทางแห่งการแก้ปัญหาได้สำเร็จ มีแต่จะทำให้เกิดปัญหาและข้อบกพร่องมากขึ้นไปอีก ดังนั้นส่วนใหญ่วัยเด็กที่มีความฉลาดในการแก้ปัญหามักจะเป็นคนที่ใจเย็น และมีความละเอียดลออในการคิด

4. เป็นคนที่มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์ เด็กที่รู้จักแก้ไขปัญหามักเป็นเด็กฉลาดเพราะต้องใช้สมองเพื่อคิดอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากการแก้ไขปัญหามักต้องใช้กระบวนการคิดเพื่อหาแนวทางหรือวิธีที่จะใช้แก้ไขปัญหา วิเคราะห์ถึงความน่าจะเป็นที่จะสามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยวิธีต่างๆที่คิดขึ้นมา รวมถึงเด็กจะเป็นคนที่รู้จักปรับเปลี่ยนกระบวนการเพื่อหาวิธีที่เหมาะสมและดีที่สุดที่สามารถฟันฝ่าอุปสรรคแล้วนำไปสู่ความสำเร็จได้

5. เป็นคนช่างสังเกตและมีความจำดี การแก้ไขปัญหานั้นนอกจากจะทำได้โดยคิดค้นวิธีแก้ปัญหาแบบใหม่ๆด้วยตัวเองแล้ว ยังอาจหมายถึงการนำเอาเหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อมต่างๆรอบตัวที่เด็กเคยประสบพบเจอมาใช้ในการแก้ปัญหาได้ ดังนั้น เด็กที่มีความฉลาดด้านนี้มักจะไม่น่าสนใจสิ่งต่างๆไปแต่จะสังเกตและจดจำสิ่งเหล่านั้นเพื่อนำเอาไปใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

คุณพ่อคุณแม่ที่อยากฝึกให้ลูกมีความสามารถหรือมีความฉลาดทางด้านการแก้ไขปัญหานั้น สามารถฝึกได้จากกิจกรรมง่ายๆใกล้ตัวและจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวลูก ดังนี้

กิจกรรมง่ายๆเพื่อฝึกให้ลูกมีความฉลาดทางด้านการแก้ไขปัญหา

1. เกมจับคู่หรือเรียงลำดับภาพเหตุการณ์

การเล่นเกมจับคู่เป็นการฝึกการแก้ไขปัญหอย่างง่ายๆให้กับลูกและยังฝึกความฉลาดด้านอื่นได้ด้วย โดยคุณพ่อคุณแม่เตรียมบัตรภาพที่มีรูปต่างๆที่เข้าคู่กันได้ เช่น รูปนักเรียนกับรูปโรงเรียน รูปปลากับรูปบ่อน้ำ รูปนกกับรูปท้องฟ้า รูปสิงโตกับรูปป่า รูปดินสอกับยางลบ แล้ววางสลับที่กันเพื่อให้ลูกได้นำมาจับคู่กันว่ารูปใดควรจะคู่กับรูปใด นอกจากลูกจะได้แก้ปัญหาโดยการนำรูปไปวางให้ถูกคู่แล้ว ยังได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ ความจำและการสังเกตด้วย ส่วนเกมเรียงลำดับภาพเหตุการณ์นั้นให้คุณพ่อคุณแม่เตรียมบัตรภาพที่มีรูปเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งอาจเป็นบัตรภาพที่คุณพ่อคุณแม่วาดเองก็ได้ เพื่อให้การฝึกตรงตามวัตถุประสงค์ได้ดีที่สุด เช่น เตรียมบัตรภาพรูปพระอาทิตย์ รูปพระจันทร์ รูปบ้าน รูปเตียงนอน รูปรถโรงเรียน รูปเด็กทำการบ้านที่บ้าน รูปคุณครูสอนหนังสือ รูปไก่ขัน รูปนกฮูก แล้วให้ลูกวางภาพลำดับเรื่องราวว่าสิ่งใดเกิดก่อนสิ่งใด หรือคุณพ่อคุณแม่อาจวางภาพสลับเหตุการณ์ไว้ก่อนแล้วให้ลูกจับมาวางเรียงกันใหม่ให้ถูกต้อง เป็นต้นว่าให้ลูกเรียงเหตุการณ์ตั้งแต่ตอนเช้าจนถึงตอนกลางคืน ลูกก็จะได้แก้ปัญหาวาดจะเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ใดก่อนหลังจึงจะถูกต้องที่สุด

2. เกมเติมคำศัพท์

ให้คุณพ่อคุณแม่เขียนคำศัพท์ลงในกระดาษ โดยให้เว้นตัวอักษรบางตัวไว้ให้ลูกได้ใส่ให้ครบ เช่น คำว่า "โรงเรียน" พ่อแม่อาจเขียนว่า " _ร งเรี _น" แล้วให้เด็ก ๆ เติมตัว "โ" และ "ย" ลงไปในช่องว่าง หรือ คำว่า "market" ที่แปลว่า ตลาด พ่อแม่อาจเขียนว่า "m _rk _t" แล้วให้เด็ก ๆ เติมตัว "a" และ "e" ลงไป ซึ่งการเล่นเกมนี้นั้นคุณพ่อคุณแม่ต้องให้ลูกได้คิดคำที่ขาดหายไปเองก่อนว่าเป็นคำอะไร เพื่อฝึกให้ลูกได้แก้ปัญหาวาดด้วยตัวเองก่อน แต่หากลูกไม่สามารถ

คิดออกได้จริงๆทั้งที่พยายามอย่างมากแล้ว คุณพ่อคุณแม่ก็ต้องให้ความช่วยเหลือโดยอาจจะ ใ้คำให้ เช่น ใ้ว่า “ที่ไหนที่ลูกต้องไปทุกวันเพื่อไปเรียนหนังสือครับ” หรือ “คุณแม่ไปซื้อ กับข้าวที่ไหนคะ” ลูกก็อาจจะเริ่มคิดได้บ้างแล้วและจะสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวของเขาเองได้ ในที่สุด แต่ทั้งนี้ต้องอย่าใช้คำศัพท์ที่ยากเกินไป แต่ต้องเลือกคำศัพท์ที่เหมาะสมกับวัยของลูก ด้วย

3. เกมค้นหาตัวเลข ตัวอักษรหรือรูปภาพ

คุณพ่อคุณแม่เตรียมกระดาษกับปากกา แล้วเขียนตัวเลขจำนวน 1-100 หรือเขียน ตัวอักษร ก-ฮ หรือ A-Z หรือวาดรูปภาพต่างๆไว้ให้ทั่วพื้นที่กระดาษ โดยไม่ต้องเขียนเรียงกัน และให้เขียนตัวอักษรด้วยขนาดเล็ก กลาง ใหญ่สลับกันไป เมื่อเขียนเสร็จแล้วให้ลูกหาตัวเลข ตัวอักษรหรือรูปภาพที่กำหนดไว้ให้ทันเวลา เช่น กำหนดให้หาตัวอักษรเรียงจาก ก-ฮ ให้เสร็จ ภายใน 3 นาที โดยเมื่อหาตัวใดเจอแล้วได้ให้ใช้ปากกากางกลมหรือกากบาทไว้ เกมนี้สามารถ ฝึกในเรื่องการแก้ไขปัญหาได้อย่างดีทีเดียว เพราะลูกจะต้องมีความพยายามที่จะหาตัวเลข ตัวอักษรหรือรูปภาพให้ทันเวลาให้ได้ ทั้งยังฝึกเรื่องการควบคุมอารมณ์เมื่อเวลาใกล้จะหมด หากลูกอ่อนรนก็จะทำให้ไม่มีสมาธิที่จะหาต่อไปจนสำเร็จ แต่ถ้าลูกรู้จักควบคุมอารมณ์ได้เขา อาจจะเอาชนะเกมนี้ได้โดยไม่ยากเลย

แม้การฝึกให้ลูกรู้จักที่จะแก้ไขปัญหาอาจไม่ใช่เรื่องยาก แต่สิ่งที่คุณพ่อคุณแม่ ควรคำนึงถึงอย่างมากคือการสอนให้ลูกได้เข้าใจว่าหากเมื่อลูกต้องเผชิญกับอุปสรรค ปัญหาจริงๆด้วยตัวของเขาเองในวันใดก็ตามแต่ และลูกยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหา นั้นๆได้ นั้นไม่ได้หมายความว่าลูกเป็นคนล้มเหลวหรือพ่ายแพ้ คุณพ่อคุณแม่ต้องให้ กำลังใจ รวมถึงให้โอกาสกับลูก อย่าซ้ำเติม อย่าว่ากล่าว อย่าทำโทษหรือบังคับให้ลูก เลิกทำต่อ เพราะนั่นจะทำให้ลูกสูญเสียความมั่นใจในตัวเอง หมุดกำลังใจและท้อแท้ ซึ่ง เป็นการปิดกั้นโอกาสในการพัฒนาการเรียนรู้ที่จะใช้ความฉลาดในการแก้ไขปัญหา ของลูกอย่างมาก คุณพ่อคุณแม่ต้องสร้างความเข้าใจให้ลูกรู้ว่าคนเราผิดหวังได้หรือ ล้มได้ แต่ต้องไม่ยอมแพ้มันที่จะก้าวต่อไปเพื่อสามารถจะผ่านพ้นอุปสรรคที่ขวางอยู่ให้ได้ นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญอีกอย่างคือต้องสอนให้ลูกรู้ว่า อย่าชนะด้วยการเอาเปรียบผู้อื่น เพราะนั่นคือการเป็นผู้แพ้ ไม่ใช่ผู้ชนะแต่อย่างใดเลย เพราะจะทำให้ลูกไม่สามารถมี ชีวิตอย่างมีความสุขได้ในสังคมอย่างแท้จริงนั่นเอง